

Vylučovací žaloba

Akcionář, jehož akcie byly sepsány do konkursní podstaty, je do uplynutí lhůty k podání vylučovací žaloby a po dobu do pravomocného skončení řízení o této žalobě věcně legitimován k podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí, přijatých správcem konkursní podstaty jako jediným akcionářem v působnosti valné hromady, a to bez ohledu na skutečnost, že tyto akcie nemůže v důsledku jejich předání správci předložit.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2157/2007, ze dne 22.4.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky S., s. r. o., zastoupené Mgr. L. H., advokátem, za účasti G. a. s., zastoupené JUDr. T. M., advokátem, o neplatnost rozhodnutí jediného akcionáře, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 26 Cm 87/2005, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. prosince 2006, č.j. 8 Cmo 154/2006-64, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. prosince 2006, č. j. 8 Cmo 154/2006-64, a usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. ledna 2006, č. j. 26 Cm 87/2005-40, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

V záhlaví označeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení ze dne 25. ledna 2006, č. j. 26 Cm 87/2005-40, kterým Krajský soud v Ostravě zamítl návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady společnosti G. a. s. (dále jen „společnost“) ze dne 26. října 2004, které učinil Mgr. J. V. jako správce konkursní podstaty (dále jen „správce“) úpadkyně F. a. s. „v likvidaci“ (dále jen „úpadkyně“) a jímž změnil § 14 odst. 1 a odst. 3 stanov společnosti.

Odvolací soud vyšel z toho, že:

- 1) na majetek úpadkyně byl (usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. června 2001, sp. zn. 8 K 75/2000) prohlášen konkurs a správcem konkursní podstaty byl ustanoven Mgr. J. V.;
- 2) správce sepsal do soupisu konkursní podstaty úpadkyně 12.821 kusů akcií na majitele v listinné podobě s pořadovými čísly 0. až 1., emitovaných společnostmi a představujícími 100 % základního kapitálu společnosti (dále jen „sporné akcie“);
- 3) navrhovatelka tvrdila, že sporné akcie nabyla od (pozdější) úpadkyně na základě smluv ze dne 27. května 2000 (6.800 akcií) a ze dne 2. května 2001 (6.021 akcií); k její žalobě rozhodl Krajský soud v Ostravě (dosud nepravomocným) rozsudkem ze dne 10. června 2005, č. j. 13 Cm 66/2001-59, tak, že se ze soupisu konkursní podstaty úpadkyně vylučuje 6.800 kusů sporných akcií označených čísly 0. až 06.; ve zbytku pak žalobu zamítl, neboť smlouvu ze dne 2. května 2001 shledal neplatnou;
- 4) správce dne 26. října 2004 učinil rozhodnutí jediného akcionáře při výkonu působnosti valné hromady společnosti, o němž byl pořízen notářský zápis a jímž změnil stanovy společnosti takto:

„§ 14 odst. 1 se mění a nově zní:

Valná hromada je schopná usnášení, pokud přítomní akcionáři mají akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje šedesát procent základního kapitálu společnosti.

§ 14 odst. 3 se mění a nově zní:

K přijetí usnesení valné hromady je třeba dvou třetin hlasů všech akcionářů společnosti, nevyžaduje-li zákon nebo stanovy k přijetí usnesení většinu jinou“.

Odvolací soud přitakal soudu prvního stupně v závěru, podle kterého navrhovatelka postrádá aktivní věcnou legitimaci. Odkazuje na ustanovení § 156 odst. 7 věty druhé zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), uzavřel, že práva spojená s listinnou akcií na majitele vykonává ten, kdo ji předloží, nebo ten, kdo prokáže písemným prohlášením osoby, která vykonává úschovu nebo uložení podle zvláštního předpisu, že akcie je pro něho uložena podle zvláštního právního předpisu. Navrhovatelka listinné akcie na majitele, o něž opírá svou věcnou legitimaci, nepředložila a ani netvrdila, že akcie má v držení.

Rovněž závěr soudu prvního stupně, podle kterého byl správce i před pravomocným skončením řízení o žalobě o vyloučení sporných akcií ze soupisu konkursní podstaty úpadkyně oprávněn napadené rozhodnutí přijmout, shledal odvolací soud správným. Z ustanovení 14a odst. 1 zákona č. [328/1991](#) Sb., zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), jednoznačně vyplývá právo a povinnost správce vykonávat veškerá akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do konkursní podstaty. Toto právo v sobě zahrnuje i právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní, anebo, jak tomu bylo v posuzovaném případě, přijímat rozhodnutí jako jediný akcionář při výkonu působnosti valné hromady. Správce je přitom podle odvolacího soudu oprávněn tato akcionářská práva vykonávat i v průběhu sporu o vyloučení akcií ze soupisu konkursní podstaty úpadce a ustanovení § 19 odst. 3 ZKV mu „v žádném případě nebrání taková rozhodnutí přijímat“. Výkon hlasovacího práva totiž není nakládáním s akciemi, jak je v tomto ustanovení vymezeno.

Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam usnesení odvolacího soudu spatřuje v posouzení otázek, zda

1) „je v řízení ohledně věcného přezkumu rozhodnutí přijatých jediným společníkem společnosti aktivně legitimován majitel akcií zahrnutých do konkursní podstaty, ohledně nichž byla podána vylučovací žaloba, který však předmětné akci nedoručí (respektive z povahy věci ani držet nemůže) a 2) zda zahrnuje oprávnění správce konkursní podstaty podle ustanovení § 14a ZKV a § 19 ZKV, který zahrnul do konkursní podstaty akcie, ohledně nichž byla podána vylučovací žaloba, při nakládání s akciemi i nevratné úkony, fakticky znehodnocující tyto akcie, rovnající se de facto jejich zpeněžení (v dané případě změnu stanov společnosti zvýšením kvóra pro usnášení schopnost a přijímání rozhodnutí, čímž byla dovoatelka připravena o postavení osoby ovládající společnost)“.

Dovolatelka zdůrazňuje, že i po zápisu sporných akcií do konkursní podstaty úpadkyně zůstává jejich vlastníci, byť s tzv. holým vlastnictvím. I přes dikci ustanovení § 156 odst. 7 obch. zák. je proto třeba jí přiznat alespoň minimální práva, která souvisí se základní ochranou jejího vlastnického práva. Jsou-li sporné akcie prokazatelně znehodnocovány úkony správce, které činí jenom proto, že předvídá výsledek řízení o vyloučení sporných akcií z konkursní podstaty úpadkyně, musí „právní řád poskytovat vlastníku akcií možnost obrátit se na soud se žádostí o ochranu svého vlastnického práva“.

Závěr odvolacího soudu o rozsahu oprávnění správce konkursní podstaty nakládat s akciemi zahrnutými do konkursní podstaty, o nichž probíhá vylučovací žaloba, je podle dovolatelky v rozporu s ustanovením § 8 odst. 2 a § 19 odst. 3 ZKV, § 156 odst. 7 obch. zák. a rovněž s článkem 11 odst. 1, odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Oprávnění správce „nakládat“ s akciemi podle ustanovení § 14 odst. 1 písmeno a) a § 14a ZKV je – jak plyne z ustanovení § 19 odst. 3 ZKV – významně omezeno v případě, že je vedeno řízení o jejich vyloučení z konkursní podstaty. Pojem „nakládat“, užitý v § 14 odst. 1 písm. a) a § 19 odst. 3 ZKV, je totiž nutno vykládat v obou ustanoveních shodně, tj. jako oprávnění majetek řádně spravovat a činit všechny úkony nutné k této řádné správě, zahrnující rovněž práva a povinnosti uvedené v § 14a ZKV.

Ustanovení § 19 odst. 3 ZKV tak omezuje správce nejen ve zpeněžení, ale „i v tom směru, že nesmí na předmětném majetku vzniknout škoda na újmu vlastníka tohoto majetku“. Vlastník majetku zapsaného v konkursní podstatě zůstává stále jeho vlastníkem. Bude-li jeho vylučovací žaloba úspěšná, je správce povinen majetek vrátit v takovém stavu, v jakém by se nacházel, kdyby s ním bylo zacházeno s péčí řádného hospodáře.

Dovolatelka souhlasí s názorem, podle něhož je okamžikem prohlášení konkursu správce oprávněn vykonávat i tzv. statusová práva spojená s akciemi v konkursní podstatě, a to i v průběhu řízení o vyloučení sporných akcií, např. jmenovat na valné hromadě členy orgánů společnosti, aby získal faktický vliv na chod společnosti (čímž správce předchází vzniku škody na akciích, způsobené např. jejich znehodnocením v důsledku špatného vedení společnosti).

V případě napadeného rozhodnutí jediného akcionáře však nešlo o odvracení hrozící škody ani o správu majetku v konkursní podstatě. Změna stanov společnosti nijak nezměnila možnost správce konkursní podstaty po dobu probíhajícího sporu o vyloučení akcií z konkursní podstaty ovládat společnost. Jediným důsledkem přijetí napadeného rozhodnutí je pouze způsobení škody dovolatelce v důsledku snížení hodnoty majoritního balíku sporných akcií (jenž byl - zatím nepravomocně - z konkursní podstaty vyloučen), neboť změnou kvóra pro usnášení valné hromady byla připravena o postavení osoby ovládající společnost ve smyslu ustanovení § 66a obch. zák.

Společnost považuje dovolání za nepřijatelné a navrhuje, aby je Nejvyšší soud odmítl.

Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to k posouzení otázek v dovolání otevřených.

Podle ustanovení § 19 odst. 3 ZKV do uplynutí lhůty k podání žaloby a po dobu do pravomocného skončení řízení o žalobě nesmí správce věc, právo nebo jinou majetkovou hodnotu zpeněžit ani s ní jinak nakládat, ledaže tím odvrací hrozící škodu na majetku, který je předmětem žaloby.

Již v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 94/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek byl formulován a odůvodněn závěr, podle kterého je správce konkursní podstaty ve smyslu ustanovení § 14a odst. 1 ZKV oprávněn a povinen vykonávat veškerá akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do konkursní podstaty bez zřetele k tomu, zda akcie byly sepsány jako majetek úpadce nebo (ve smyslu § 6 odst. 3 ZKV) jako majetek jiných osob, a to i v průběhu sporu o vyloučení akcií ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce (§ 19 ZKV). K tomuto závěru se Nejvyšší soud přihlásil i v usnesení ze dne 24. ledna 2008, sp. zn. 29 Odo 1347/2006 (jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu), a nemá důvod ničeho na něm měnit ani v projednávané věci.

Dokud však není příslušnost akcií ke konkursní podstatě konečným způsobem vyřešena (§ 19 odst. 1, odst. 2 ZKV), nesmí správce - jak přiléhavě uvádí dovolatelka - činit takové úkony, v jejichž důsledku by tyto akcie nemohl vydat osobě, která se úspěšně domohla jejich vyloučení ze soupisu konkursní podstaty, a to ve „stavu“, v jakém je sepsal, resp. ve „stavu“, v jakém by byly, kdyby je spravoval s péčí řádného hospodáře (§ 19 odst. 3 ZKV - srov. obdobně i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. března 2006, sp. zn. 29 Odo 1302/2004, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 6, ročník 2006, pod číslem 92, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2008, sp. zn. 29 Odo 823/2006, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročník 2009, pod číslem 30).

V projednávané věci správce změnil stanovy společnosti tak, aby i v případě, že bude ze soupisu konkursní podstaty vyloučeno více než 50 % sporných akcií, nemohla valná hromada společnosti přijmout bez jeho přítomnosti a souhlasu žádné rozhodnutí. Tím posílil své (očekávané) postavení menšinového akcionáře (vykonávajícího práva k akciím označeným čísly 0. až 1.) na úkor (budoucího) postavení dovolatelky (vykonávající opět po jejich vyloučení ze soupisu konkursní podstaty práva k

akciím označeným čísly 0. až 06. a - nebýt změny stanov - mající rozhodující vliv ve společnosti). Jiný význam změna stanov v situaci, kdy správce vykonával práva jediného akcionáře, mít nemohla.

Správce tak využil toho, že v důsledku soupisu sporných akcií do konkursní podstaty vykonával akcionářská práva spojená s akciemi představujícími 100 % základního kapitálu, tedy i s akciemi označenými čísly 0. až 06. (ohledně kterých předpokládal, že budou z konkursní podstaty vyloučeny). I s pomocí hlasů spojených s těmito akciemi přijal změnu stanov, v jejímž důsledku oslabil pro případ jejich vyloučení z konkursní podstaty postavení akcionáře vykonávajícího hlasovací práva s těmito akciemi. Tím ovšem do určité míry „znehodnotil“ soubor či balík akcií označených čísly 0. až 06., neboť v důsledku změny stanov již s těmito akciemi nejsou spojena hlasovací práva, umožňující - bez souhlasu dalšího akcionáře - prosadit na valné hromadě rozhodnutí, k jehož přijetí postačuje (dle zákona, resp. dosavadního znění stanov) prostá většina hlasů.

Nejvyšší soud uzavírá, že změnou ustanovení § 14 odst. 1 a odst. 3 stanov správce v případě vyloučení akcií označených čísly 0. až 06. poškodil akcionáře, který by - nebýt jejich zařazení do soupisu majetku konkursní podstaty - vykonával hlasovací práva s nimi spojená, a jeho rozhodnutí je v rozporu s ustanovením § 19 odst. 3 ZKV. Závěr odvolacího soudu, podle něhož byl správce oprávněn takové rozhodnutí přijmout podle ustanovení § 14a ZKV, tudíž správný není.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a), § 14a ZKV přechází na správce, jenž sepsal do konkursní podstaty akcie, i právo domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady postupem podle § 183 a § 131 obch. zák. Přesto Nejvyšší soud dospívá k závěru, že toto právo zůstává zachováno i akcionáři, jehož akcie byly sepsány do konkursní podstaty, a to do uplynutí lhůty k podání vylučovací žaloby a po dobu do pravomocného skončení řízení o této žalobě (§ 19 ZKV).

Jediným způsobem, jakým se může takový akcionář bránit proti rozhodnutím valné hromady či, jako v projednávané věci, jediného akcionáře v působnosti valné hromady, o nichž má za to, že jej poškodují, je totiž právě návrh na vyslovení jejich neplatnosti podle ustanovení § 183 a § 131 obch. zák. V jiných řízeních (s výjimkou rejstříkového) platnost usnesení valné hromady či rozhodnutí jediného akcionáře zásadně přezkoumávat nelze (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 5/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Odepřením tohoto práva akcionáři po dobu, v níž jsou akcie sepsány v konkursní podstatě, by obvykle vedlo - s ohledem na prekluzivní lhůty stanovené v § 131 odst. 1 obch. zák. a obvyklou délkou řízení o vyloučení akcií z konkursní podstaty - k nemožnosti je uplatnit poté, kdy akcie budou vyloučeny z konkursní podstaty.

Je přitom logické, že v případě listinných akcií na majitele, sepsaných do konkursní podstaty, je obvykle akcionář nemá v dispozici (§ 18 odst. 4 ZKV), přičemž obráceně platí, že po soupisu do konkursní podstaty s nimi nemůže nakládat, i když je (proti vůli správce) v držení má. To však nemůže být na újmu jeho aktivní věcné legitimaci k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady (rozhodnutí jediného akcionáře) podle § 183 a § 131 obch. zák.

Nejvyšší soud uzavírá, že akcionář, jehož akcie byly sepsány do konkursní podstaty, je do uplynutí lhůty k podání vylučovací žaloby a po dobu do pravomocného skončení řízení o této žalobě (§ 19 ZKV) věcně legitimován k podání návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí, přijatých správcem konkursní podstaty jako jediným akcionářem v působnosti valné hromady, a to bez ohledu na skutečnost, že tyto akcie nemůže v důsledku jejich předání správci (§ 18 odst. 4 ZKV) předložit (§ 156 odst. 7 obch. zák.).

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně podle § 243b odst. 2 věty za středníkem a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

Další články:

- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)